

MRF 2025.57

EU-Domstolens dom af 13. november 2025, 1. afd., sag C-117/24, JYSK

Den i EU's forordning om handel med ulovligt træ krævede due diligence-ordning for virksomheder, der bringer træprodukter i omsætning, kan ikke opfyldes ved, at et datterselskab anvender moderselskabets due diligence-ordning, uanset at moderselskabets ordning overvåges af et kontrolorgan, der er godkendt af Kommissionen efter tømmerforordningens art. 8.

Baggrunden for sagen var, at de ungarske myndigheder havde fundet, at Jysk Kereskedelmi Kft. (Jysk Ungarn), der er et ungarsk datterselskab til Lars Larsen Group A/S (LLG), havde overtrådt den due diligence-ordning, som kræves efter art. 6 i forordning 995/2010 om krav til virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning (tømmerforordningen). De ungarske myndigheder pålagde herefter Jysk Ungarn en bøde og pålagde selskabet at udarbejde en due diligence-ordning. Efter tømmerforordningens art. 6, jf. art. 4(2), skal enhver virksomhed, der som den første i omsætningskæden bringer træ i omsætning, "anvende" en due diligence-ordning, som skal hindre omsætning med ulovligt fældede træer. Jysk Ungarn bestred, at forordningen var overtrådt, og henviste til, at selskabet anvendte den due diligence-ordning, som moderselskabet LLG havde etableret, og som opfyldte forordningens krav, og at forordningen ikke pålægger virksomhederne at oprette en due diligence-ordning, men alene at anvende en sådan ordning. Dette førte til en præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen, der indledningsvis lagde til grund, at efter forordningens ordlyd er der krav om at "anvende" en due diligence-ordning, som opfylder nærmere betingelser, men at en formålsfortolkning begrundes, at

"anvende" forpligter en omfattet virksomhed til en aktiv adfærd for at opfylde forpligtelsen, og at denne pligt ikke kan overdrages til en tredjemand (præmis 27). Selv om EU-retten ikke hindrer, at virksomheden bistås af en tredjemand, er det den omfattede virksomhed, der er forpligtet til at oprette en due diligence-ordning, som modsvarer den pågældende virksomheds konkrete aktiviteter (præmis 30-31). Det er kun selve virksomheden, der er omfattet af forpligtelsen, hvilket ligeledes følger af forordningens art. 10 om myndighedernes kontrol med virksomhedens register over leveret træ og procedurer for risikobegrænsning af brug af ulovligt træ, som ikke kan opfyldes, hvis forpligtelsen var begrænset til adgang til en due diligence-ordning. Selv om EU-Domstolen medgav, at præamblen til tømmerforordningen fremhæver hensynet til at undgå unødige administrative byrder, kan dette ikke fritage hver enkelt virksomhed under samme selskab fra at etablere en due diligence-ordning, og adgangen til at etablere et selvstændigt kontrolorgan efter forordningens art. 8 kan ikke udstrækkes til at være virksomhedens moderselskab, uanset at moderselskabet er omfattet af et selvstændigt kontrolorgan, der er godkendt af Kommissionen efter tømmerforordningens art. 8.

Kommentar: Dommen er den anden dom om anvendelsesområdet for tømmerforordningens krav til anvendelse af due diligence-ordninger for at undgå handel med ulovligt fældet træ. Meningen med due diligence-ordningerne er at kunne spore træprodukter fra deres oprindelse, hvorfor ordningen påhviler alle omsætningsled, der således har pligt til at registrere, hvorfra træ og træprodukter stammer. Det fremgår af dommen i sag C-370/23 (**MRF 2024.223**), at pligten gælder, fra træet fældes. I denne ungarske sag var problemet, at det danske selskab JYSK havde etableret sin egen due diligence-ordning, som overvåges af et af Kommissionen godkendt kontrolorgan efter tømmerforordningens art. 8, men dette var ikke tilstrækkeligt til, at det ungarske datterselskab kunne undlade at etablere sin egen due diligence-ordning. Dommen viser på sin egen måde de administrative byrder, der følger med en regulering, som vil kontrollere de enkelt omsætningsled. Ordningen er i øvrigt blevet udbygget med den nye tømmerforordning (2023/1115).

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

13. november 2025*

»Præjudiciel forelæggelse – miljø – krav til virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning – forordning (EU) nr. 995/2010 – anvendelse, opretholdelse og regelmæssig evaluering af en due diligence-ordning – artikel 4, stk. 2 og 3, og artikel 6 – koncerner – en virksomheds adgang til en due diligence-ordning, der opretholdes og evalueres af dens moderselskab, eller som er oprettet af et overvågningsorgan og anvendes af dette moderselskab«

I sag C-117/24,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest, Ungarn) ved afgørelse af 1. februar 2024, indgået til Domstolen den 14. februar 2024, i sagen

JYSK Kereskedelmi Kft.

mod

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, F. Biltgen, Domstolens vicepræsident, T. von Danwitz, som fungerende dommer i Første Afdeling, og dommerne I. Ziemele, A. Kumin (refererende dommer) og S. Gervasoni,

generaladvokat: R. Norkus,

justitssekretær: fuldmægtig I. Illéssy,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 26. februar 2025,

efter at der er afgivet indlæg af:

- JYSK Kereskedelmi Kft. ved ügyvédek, E. Lovász og Sz.T. Szöghy,
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal ved D. Nagy og R.M. Szenté, som befuldmægtigede,

* Processprog: ungarsk.

- den ungarske regering ved M.Z. Fehér og R. Kissné Berta, som befuldmægtigede,
 - den spanske regering ved A. Pérez-Zurita Gutiérrez, som befuldmægtiget,
 - Europa-Kommissionen ved J. Jokubauskaitė, C. Kovács og Zs. Teleki, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 22. maj 2025,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4, stk. 2 og 3, og artikel 6, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 995/2010 af 20. oktober 2010 om fastsættelse af krav til virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning (EUT 2010, L 295, s. 23, berigtiget i EUT 2020, L 65, s. 24).
- 2 Anmodningen er blev indgivet i forbindelse med en tvist mellem selskabet JYSK Kereskedelmi Kft. (herefter »JYSK«) og Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (det nationale kontor for fødevarekædesikkerhed, Ungarn) (herefter »det nationale kontor«) vedrørende betingelserne for dette selskabs anvendelse af en due diligence-ordning (herefter »due diligence-ordningen«) i forbindelse med dets markedsføring af træ og træprodukter heraf.

Retsforskrifter

Forordning nr. 995/2010

- 3 16.-18. og 31. betragtning til forordning nr. 995/2010 har følgende ordlyd:
 - »(16) Virksomheder, som bringer træ og træprodukter i omsætning for første gang på det indre marked, bør på grundlag af en systemisk tilgang tage passende skridt til at sikre, at ulovligt fældet træ og træprodukter fremstillet heraf ikke bringes i omsætning på det indre marked. Med henblik herpå bør virksomhederne udvise fornøden omhu ved hjælp af en række foranstaltninger og procedurer til at mindske risikoen for, at ulovligt fældet træ og træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning på det indre marked.
 - (17) Due diligence-ordningen omfatter tre elementer, der er en naturlig del af risikostyring: adgang til oplysninger, risikovurdering og begrænsning af den risiko, der er blevet identificeret. Due diligence-ordningen bør give adgang til oplysninger om oprindelse og om leverandører af træ og træprodukter, der bringes i omsætning på det indre marked for første gang, herunder til relevante oplysninger om overholdelse af gældende lovgivning, hugstland, træarter, mængde og, hvor det er relevant, den region i landet, hvor træet blev fældet, samt hugstrettigheder. Virksomhederne bør på grundlag af disse oplysninger foretage en risikovurdering. Hvis en risiko er blevet identificeret, bør virksomhederne begrænse denne risiko på en måde, der står i rimeligt forhold til den risiko, der er blevet identificeret, med henblik på at forhindre, at der bringes ulovligt fældet træ og træprodukter fremstillet heraf i omsætning på det indre marked.

- (18) For at undgå unødige administrative byrder bør virksomheder, der allerede benytter sig af systemer eller procedurer, der er i overensstemmelse med kravene i denne forordning, ikke være forpligtet til at indføre nye systemer.

[...]

- (31) Målet for denne forordning, nemlig at bekæmpe ulovlig skovhugst og den tilknyttede handel, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne og kan derfor på grund af dens omfang bedre nås på EU-plan; Unionen kan derfor træffe foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet [...]«

- 4 Samme forordnings artikel 2 med overskriften »Definitioner« har følgende ordlyd:

»I denne forordning forstås ved:

[...]

- c) »virksomhed«: enhver fysisk eller juridisk person, der bringer træ eller træprodukter i omsætning

[...]«

- 5 Den nævnte forordnings artikel 4 med overskriften »Virksomhedernes forpligtelser« bestemmer:

»1. Omsætning af ulovligt fældet træ og træprodukter fremstillet heraf er forbudt.

2. Virksomhederne skal udvise den fornødne omhu, når de bringer træ og træprodukter i omsætning. Med henblik herpå skal de anvende et sæt procedurer og foranstaltninger, i det følgende benævnt en »due diligence-ordning«, som anført i artikel 6.

3. Hver virksomhed skal opretholde og regelmæssigt evaluere den due diligence-ordning, den anvender, bortset fra de tilfælde, hvor virksomheden anvender en due diligence-ordning, der er udarbejdet af et overvågningsorgan, jf. artikel 8. [...]«

- 6 Forordningens artikel 6 med overskriften »Due diligence-ordninger« lyder som følger:

»1. De i artikel 4, stk. 2, omhandlede due diligence-ordninger skal omfatte følgende elementer:

- a) foranstaltninger og procedurer, der giver adgang til følgende oplysninger om virksomhedens lager af træ og træprodukter, som er bragt i omsætning:

– beskrivelse, herunder handelsnavnet og produkttypen samt den almindelige betegnelse for træarten og, hvor det er relevant, den fulde videnskabelige betegnelse

– hugstlandet og, hvor det er relevant:

den region i landet, hvor træet blev fældet, og

hugstrettigheder

- mængde (udtrykt i rumfang, vægt eller antal enheder)
 - navn og adresse på virksomhedens leverandør
 - navn og adresse på den forhandler, som træet og træprodukterne er blevet leveret til
 - dokumenter eller anden form for information, der viser, at det pågældende træ eller træprodukt opfylder gældende lovgivning
- b) risikovurderingsprocedurer, der giver virksomheden mulighed for at analysere og evaluere risikoen for, at ulovligt fældet træ eller træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning.

Sådanne procedurer skal tage hensyn til oplysningerne i litra a) samt de relevante risikovurderingskriterier, herunder:

- sikkerhed for overholdelse af gældende lovgivning, hvilket kan omfatte certificering eller andre ordninger, der er kontrolleret af en ekstern part, og som omfatter overholdelse af gældende lovgivning
 - udbredelsen af ulovlig fældning af træ af bestemte træarter
 - udbredelsen af ulovlig fældning eller praksis i hugstlandet og/eller den region i landet, hvor træet er fældet, herunder hensyntagen til forekomsten af væbnede konflikter
 - sanktioner pålagt af FN's Sikkerhedsråd eller af Rådet for Den Europæiske Union imod import eller eksport af træ
 - kompleksiteten af forsyningskæden for træ og træprodukter
- c) medmindre den risiko, der er blevet identificeret som led i de i litra b) omhandlede risikovurderingsprocedurer, er ubetydelig, risikobegrænsende procedurer, der består af en række foranstaltninger og procedurer, som er egnede og forholdsmæssigt afpassede med henblik på effektivt at minimere risikoen, og som kan omfatte krav om yderligere oplysninger eller dokumentation og/eller krav om ekstern kontrol.

[...]«

7 Artikel 8 i forordning nr. 995/2010 med overskriften »Overvågningsorganer« bestemmer:

»1. Et overvågningsorgan:

- a) opretholder og evaluerer regelmæssigt en due diligence-ordning som omhandlet i artikel 6 og giver virksomheder ret til at anvende den
- b) kontrollerer, at dets due diligence-ordning anvendes korrekt af disse virksomheder
- c) træffer passende foranstaltninger i tilfælde af, at en virksomhed forsømmer at anvende dets due diligence-ordning korrekt, herunder underretning af de kompetente myndigheder ved betydelige eller gentagne forsømmelser fra virksomhedens side.

2. En organisation kan ansøge om anerkendelse som overvågningsorgan, hvis den opfylder følgende krav:

- a) [D]en har status som juridisk person og er lovligt etableret i Unionen.
 - b) [D]en har den fornødne fagkundskab og er i stand til at varetage de funktioner, der er nævnt i stk.1, [...]
 - c) [D]en sikrer under varetagelsen af sine funktioner, at der ikke opstår interessekonflikter.
3. Kommissionen anerkender efter høring af de(n) pågældende medlemsstat(er) en ansøger, der opfylder kravene i stk. 2, som overvågningsorgan.

Kommissionen meddeler sin afgørelse om anerkendelse af et overvågningsorgan til de kompetente myndigheder i samtlige medlemsstater.

4. De kompetente myndigheder foretager regelmæssige tilsyn for at kontrollere, at de overvågningsorganer, der opererer på de kompetente myndigheders retsområde, fortsat varetager de funktioner, der er fastlagt i stk. 1, og opfylder kravene i stk. 2. [...]

5. Hvis en kompetent myndighed fastslår, at et overvågningsorgan enten ikke længere varetager de funktioner, der er fastlagt i stk. 1, eller ikke længere opfylder kravene i stk. 2, underretter den straks Kommissionen herom.

6. Kommissionen inddrager anerkendelsen af et overvågningsorgan, hvis den navnlig på grundlag af de i stk. 5 omhandlede oplysninger har fastslået, at overvågningsorganet ikke længere varetager de funktioner, der er fastlagt i stk. 1, eller opfylder kravene i stk. 2. [...]

[...]«

8 Denne forordnings artikel 10 med overskriften »Tilsyn med virksomhederne« fastsætter:

»1. De kompetente myndigheder fører tilsyn med, om virksomhederne overholder kravene i artikel 4 og 6.

[...]

3. De i stk. 1 omhandlede tilsyn kan bl.a. bestå i:

- a) undersøgelse af due diligence-ordningen, herunder procedurerne for risikovurdering og risikobegrænsning
- b) undersøgelse af dokumentation og optegnelser for at kontrollere, om due diligence-ordningen og -procedurerne fungerer korrekt
- c) stikprøvetilsyn, herunder revisioner på stedet.

[...]

5. Er der i forlængelse af de i stk. 1 omhandlede tilsyn påvist mangler, kan de kompetente myndigheder påbyde virksomhederne at træffe udbedrende foranstaltninger, jf. dog artikel 19. [...]«

Forordning (EU) nr. 607/2012

- 9 Artikel 4 i Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 607/2012 af 6. juli 2012 om de nærmere regler for due diligence-ordningen samt hyppigheden og arten af det tilsyn med overvågningsorganer, der skal føres i henhold til Rådets og Europa-Parlamentets forordning (EU) nr. 995/2010 om fastsættelse af krav til virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning (EUT 2012, L 177, s. 16), med overskriften »Risikovurdering og -begrænsning« bestemmer:

»Der kan tages hensyn til certificering eller andre ordninger, der er kontrolleret af en ekstern part i risikovurderings- og -begrænsningsprocedurerne, jf. artikel 6, stk. 1, litra b), andet afsnit, første led, samt i artikel 6, stk. 1, litra c), i [forordning nr. 995/2010], såfremt de opfylder følgende kriterier:

- a) [D]e har opstillet et offentligt tilgængeligt regelsæt, der stilles til rådighed for tredjemand og som minimum omfatter alle de relevante krav i den gældende lovgivning.
 - b) [D]e fastsætter, at en tredjepart fører passende tilsyn, herunder foretager kontrolbesøg på stedet, med jævne mellemrum af højst 12 måneders varighed for at sikre, at den gældende lovgivning overholdes.
 - c) [D]e indeholder metoder, der er blevet efterprøvet af en tredjepart, til sporing af træ, der er blevet fældet i overensstemmelse med gældende lovgivning, samt træprodukter, der er fremstillet af dette træ, på et hvilket som helst punkt i forsyningskæden, før træet eller træprodukterne bliver bragt i omsætning.
 - d) [D]e indeholder kontrolredskaber, som er efterprøvet af en tredjepart, til at sikre, at træ og træprodukter af ukendt oprindelse eller træ og træprodukter, som ikke er blevet fældet i overensstemmelse med gældende lovgivning, ikke indgår i forsyningskæden.«
- 10 Artikel 5 i denne gennemførelsesforordning med overskriften »Virksomhedernes bogføring« fastsætter:

»1. Oplysninger vedrørende virksomhedens lager, jf. artikel 6, stk. 1, litra a), i forordning [nr. 995/2010], og anvendelse af risikobegrænsningsprocedurer skal dokumenteres gennem tilstrækkelige optegnelser, der skal opbevares i [fem] år og gøres tilgængelige for den kompetente myndighed.

2. Ved hjælp af due diligence-ordningen skal virksomhederne være i stand til at påvise, hvordan de indsamlede oplysninger er blevet kontrolleret ud fra risikovurderingskriterierne, jf. artikel 6, stk. 1, litra b), i forordning [nr. 995/2010], hvordan der er taget beslutning om risikobegrænsning, og hvordan virksomheden har vurderet niveauet af risikoen.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 11 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at JYSK er et ungarsk selskab, som i forbindelse med sin markedsføring af træ og træprodukter importerer træ og produkter heraf fra tredjelande. Selskabets kapital ejes fuldt ud af selskabet LLG A/S (herefter »moderselskabet«), der er registreret i Danmark.
- 12 I 2023 foretog det nationale kontor, der er den kompetente myndighed, som har ansvaret for anvendelsen af forordning nr. 995/2010 i Ungarn, et tilsyn hos JYSK for navnlig at undersøge, om sidstnævnte havde en due diligence-ordning i overensstemmelse med denne forordning.
- 13 Ved afgørelse af 26. maj 2023 konstaterede det nationale kontor bl.a., at JYSK havde overtrådt forordning nr. 995/2010, pålagde selskabet en bøde og påbød det at udarbejde sin egen due diligence-ordning med den begrundelse, at selskabet ikke havde nogen due diligence-ordning, der var udarbejdet under selskabets eget navn og specifikt var skabt med henblik på den af selskabet udøvede aktivitet, eller var oprettet af et overvågningsorgan som omhandlet i artikel 8 i forordning nr. 995/2010.
- 14 Det nationale kontor anførte, at JYSK var en virksomhed som omhandlet i artikel 2, litra c), i forordning nr. 995/2010, og at JYSK i forbindelse med udøvelsen af sin erhvervsmæssige virksomhed anvendte en due diligence-ordning, der var udviklet af moderselskabet, og som var baseret på risikoevalueringer foretaget af både moderselskabet og af et sådant organ.
- 15 JYSK anfægtede denne afgørelse ved Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest, Ungarn), som er den forelæggende ret i denne sag, og gjorde gældende, at den due diligence-ordning, som opretholdes af selskabets moderselskab, kan anses for at være dets egen ordning, eftersom forordning nr. 995/2010 alene pålægger en forpligtelse til at anvende en due diligence-ordning og ikke til at oprette en sådan. Selskabet bemærker, at moderselskabet har mange datterselskaber i Europa, som alle anvender denne samme due diligence-ordning.
- 16 Det nationale kontor er derimod af den opfattelse, at en virksomhed som omhandlet i forordning nr. 995/2010 er forpligtet til selv at opretholde en due diligence-ordning. For så vidt som moderselskabet lader sine datterselskaber handle selvstændigt med hensyn til import af træ og træprodukter, bør hvert af disse datterselskaber opretholde deres egne due diligence-ordninger i overensstemmelse med denne forordning.
- 17 I denne forbindelse ønsker den forelæggende ret oplyst, om forordning nr. 995/2010, alene kræver, at en virksomhed anvender en due diligence-ordning, hvorved der indsamles oplysninger og foretages risikovurdering og – hvor det er relevant – risikobegrænsning i forbindelse med det træ og de træprodukter, som bringes i omsætning i Unionen for første gang af denne virksomhed, eller hvorvidt en sådan virksomhed derimod er forpligtet til at have en due diligence-ordning, der specifikt er udarbejdet med henblik på den af virksomheden udøvede aktivitet. Desuden har den forelæggende ret gjort gældende, at henset til den af JYSK udøvede aktivitet ville dette selskab i sin egenskab af virksomhed som omhandlet i denne forordning være underlagt kravene med hensyn til en due diligence-ordning.

- 18 Under disse omstændigheder har Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 4, stk. 2 og 3, i forordning [nr. 995/2010], sammenholdt med samme forordnings artikel 6, stk. 1, fortolkes således, at det forhold, at virksomheden har adgang til de i [den ovennævnte forordnings] artikel 6, stk. 1, omhandlede elementer i den due diligence-ordning, som opretholdes og evalueres af dens moderselskab eller anvendes af dette og er udarbejdet af et overvågningsorgan som omhandlet i [forordningens] artikel 8, er i overensstemmelse med disse bestemmelser?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 19 Med spørgsmålet ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 4, stk. 2, og artikel 4, stk. 3, første punktum, sammenholdt med artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 995/2010, skal fortolkes således, at det med henblik på at opfylde de forpligtelser, der i henhold til disse bestemmelser påhviler en virksomhed som omhandlet i denne forordnings artikel 2, litra c), som tilhører en koncern, er tilstrækkeligt, at den kan få adgang til de elementer i en due diligence-ordning, der er omhandlet i denne artikel 6, stk. 1, og som enten er oprettet, opretholdt og evalueret af moderselskabet i denne koncern eller er oprettet af et overvågningsorgan som omhandlet i denne forordnings artikel 8 og anvendes af dette moderselskab.
- 20 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at artikel 4, stk. 2, og artikel 4, stk. 3, første punktum, i forordning nr. 995/2010 pålægger en virksomhed som omhandlet i denne forordnings artikel 2, litra c), to forskellige forpligtelser for så vidt angår due diligence-ordningen. For det første skal en virksomhed, når den bringer træ eller træprodukter i omsætning på det indre marked for første gang, anvende en due diligence-ordning, der er udarbejdet i overensstemmelse med nævnte forordnings artikel 6, stk. 1. For det andet skal virksomheden regelmæssigt opretholde og evaluere den due diligence-ordning, som den anvender, medmindre den anvender en due diligence-ordning, der er oprettet af et overvågningsorgan som omhandlet i artikel 8 i forordning nr. 995/2010.
- 21 I det foreliggende tilfælde fremgår det af de sagsakter, som Domstolen råder over, at med henblik på at gøre det muligt for JYSK at opfylde sin forpligtelse til at anvende en due diligence-ordning gør moderselskabet det muligt for selskabet at få adgang til de forskellige elementer, der udgør en fælles due diligence-ordning inden for en selskabskoncern, som disse to selskaber tilhører, og hvis elementer fastlægges enten af moderselskabet selv eller af et overvågningsorgan som omhandlet i artikel 8 i forordning nr. 995/2010. Det er desuden ubestridt, at JYSK ikke selv opretholder og evaluerer den due diligence-ordning, som selskabet har adgang til, idet de forpligtelser, der påhviler det i denne henseende, varetages af moderselskabet, i givet fald ved hjælp af et sådant organ.
- 22 Med henblik på en hensigtsmæssig besvarelse af det forelagte spørgsmål skal det undersøges, dels om en virksomhed kan opfylde sin forpligtelse til at anvende en due diligence-ordning ved at have adgang til de elementer, der er indeholdt i en due diligence-ordning, som er udarbejdet af tredjemand, dels om det med henblik på at opfylde sin forpligtelse til regelmæssigt at opretholde og evaluere den due diligence-ordning, som virksomheden anvender, er tilstrækkeligt, at en virksomhed har adgang til en due diligence-ordning, som enten er oprettet, opretholdt og

evalueret regelmæssigt af en tredjemand, der ikke er et overvågningsorgan som omhandlet i artikel 8 i forordning nr. 995/2010, eller er oprettet af et sådant organ, men anvendes af tredjemand.

- 23 Med henblik på at besvare disse spørgsmål er det vigtigt at bemærke, at det følger af fast retspraksis, at der ved fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse ikke blot skal tages hensyn til dennes ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og til de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af (jf. i denne retning dom af 17.11.1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, præmis 12, og af 27.2.2025, Dun & Bradstreet Austria m.fl., C-203/22, EU:C:2025:117, præmis 39 og den deri nævnte retspraksis).
- 24 Hvad i første række angår ordlydsfortolkningen af de bestemmelser, der er omhandlet i det præjudicielle spørgsmål, gør den sædvanlige betydning i almindelig sprogbrug af udtrykket »anvende« i både artikel 4, stk. 2, og artikel 4, stk. 3, første punktum, i forordning nr. 995/2010 det ikke muligt utvetydigt at afgøre, i hvilket omfang en virksomhed kan gøre brug af en tredjemand med henblik på at opfylde sine forpligtelser i henhold til disse bestemmelser.
- 25 Det forholder sig ikke desto mindre for det første således, at en virksomhed, således som det klart fremgår af artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 995/2010, er forpligtet til at anvende en due diligence-ordning, som obligatorisk indeholder de elementer, der er specificeret i denne forordnings artikel 6, stk. 1. Henset til sidstnævnte bestemmelses litra a)-c), sammenholdt med 16. og 17. betragtning til den nævnte forordning, er de tre elementer, der således kræves, først og fremmest foranstaltninger og procedurer, der gør det muligt at få adgang til oplysninger om oprindelse og leverandører af træ og træprodukter, der bringes i omsætning på det indre marked for første gang, dernæst procedurer, der gør det muligt for virksomheden på grundlag af disse oplysninger at analysere og vurdere risikoen for, at ulovligt fældet træ og træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning på dette marked, og endelig, når denne risiko viser sig ikke at være ubetydelig, foranstaltninger og procedurer til afhjælpning heraf.
- 26 Forpligtelsen til at anvende en due diligence-ordning indebærer imidlertid en aktiv adfærd fra virksomhedens side i den forstand, at det tilkommer denne at vedtage passende foranstaltninger til anvendelse af en due diligence-ordning for at undgå, at ulovligt fældet træ og træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning. Desuden skal de tre elementer, som udgør en due diligence-ordning, nødvendigvis vedrøre denne virksomheds egen kommercielle aktivitet, der fører til, at træ eller træprodukter bringes i omsætning på det indre marked, og være tilpasset den specifikke risiko, der er forbundet med denne aktivitet.
- 27 For det andet fremgår det af ordlyden af artikel 4, stk. 2, og stk. 3, første punktum, og af artikel 6, stk. 1, litra b), i forordning nr. 995/2010, at forpligtelsen til at anvende en due diligence-ordning ved markedsføring af træ eller træprodukter på det indre marked og dermed forpligtelsen til at anvende en due diligence-ordning i de tre komponenter, der er omhandlet i denne forordnings artikel 6, stk. 1, alene påhviler virksomheden. Den nævnte forordning fastsætter ikke nogen mulighed for, at en erhvervsdrivende kan overdrage opfyldelsen af sin forpligtelse til at anvende en due diligence-ordning til tredjemand, idet forordningens artikel 4, stk. 3, bestemmer, at det kun er opretholdelsen og evalueringen af den due diligence-ordning, der anvendes af virksomheden, som kan overdrages til et overvågningsorgan som omhandlet i forordningens artikel 8, når virksomheden anvender en due diligence-ordning, der er oprettet af et sådant organ.

- 28 EU-retten er ganske vist ikke til hinder for, at en virksomhed lader sig bistå af en tredjemand ved fastlæggelsen af de forskellige elementer i en due diligence-ordning i henhold til artikel 6, stk. 1, litra a)-c), i forordning nr. 995/2010. Artikel 4 i gennemførelsesforordning nr. 607/2012 fastsætter således udtrykkeligt, at certificering eller andre ordninger, der er kontrolleret af en ekstern part, som omhandlet i artikel 6, stk. 1, litra b), andet afsnit, første led, og artikel 6, stk. 1, litra c), i forordning nr. 995/2010 i princippet kan tages i betragtning i forbindelse med procedurerne for evaluering og risikobegrænsning med hensyn til, at ulovligt fældet træ eller træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning.
- 29 Det følger ikke desto mindre af det ovenstående, at det er virksomheden, der i princippet er forpligtet til at oprette en due diligence-ordning, idet denne opgave, således som det fremgår af artikel 4, stk. 3, i forordning nr. 995/2010, ligeledes kan opfyldes af et overvågningsorgan, og vedtage passende foranstaltninger til gennemførelse heraf for at undgå, at ulovligt fældet træ og træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning.
- 30 For det tredje begrænser artikel 4, stk. 3, i forordning nr. 995/2010 utvetydigt muligheden for, at en virksomhed kan fritages for sin forpligtelse til at opretholde og evaluere due diligence-ordningen, til det tilfælde, hvor der er tale om en due diligence-ordning, der er oprettet af et overvågningsorgan som omhandlet i denne forordnings artikel 8, idet denne førstnævnte bestemmelse præciserer, at der i så fald skal være tale om den due diligence-ordning, der anvendes af denne virksomhed.
- 31 Under disse omstændigheder kan det for det første udledes af ordlyden af artikel 4, stk. 2, og artikel 4, stk. 3, første punktum, sammenholdt med artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 995/2010, at den blotte adgang for en virksomhed til de elementer, der er indeholdt i en due diligence-ordning i henhold til sidstnævnte bestemmelse, og som ikke hidrører fra virksomheden selv, men fra en tredjemand, der ikke er et overvågningsorgan, såsom moderselskabet i den koncern, som virksomheden tilhører, ikke gør det muligt at opfylde det krav om aktiv adfærd, der påhviler denne virksomhed i henhold til dennes forpligtelse til at anvende en due diligence-ordning, når den bringer træ eller træprodukter i omsætning på det indre marked. For det andet kan den samme virksomhed kun overlade det til en tredjemand at overholde sin forpligtelse til regelmæssigt at opretholde og evaluere en due diligence-ordning i en situation, hvor den pågældende anvender en sådan due diligence-ordning. En sådan mulighed er under alle omstændigheder kun mulig i det tilfælde, hvor den due diligence-ordning, der anvendes af virksomheden, er oprettet af et overvågningsorgan som omhandlet i denne forordnings artikel 8.
- 32 Den fortolkning, der fremgår af den foregående præmis, understøttes såvel af den sammenhæng, hvori de bestemmelser, der ønskes fortolket, indgår, som af det formål, der forfølges med forordning nr. 995/2010.
- 33 Hvad i anden række angår fortolkningen af disse bestemmelser i den sammenhæng, hvori de indgår, skal det nemlig bemærkes, at de kompetente myndigheder i henhold til artikel 10, stk. 1, og artikel 10, stk. 3, litra a) og b), i forordning nr. 995/2010 foretager kontrol for at efterprøve, om virksomhederne overholder kravene i denne forordnings artikel 4 og 6, idet disse kontroller bl.a. har til formål at undersøge due diligence-ordningen, herunder procedurerne for evaluering og risikobegrænsning for, at ulovligt fældet træ eller træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning, samt undersøgelse af dokumentation og registre, der dokumenterer, at due diligence-ordningen og procedurerne fungerer korrekt.

- 34 I denne henseende fastsætter artikel 5, stk. 1, i gennemførelsesforordning nr. 607/2012 en forpligtelse for virksomhederne til at føre et register over de oplysninger om levering af træ og træprodukter, der er bragt i omsætning, der er omhandlet i artikel 6, stk. 1, litra a), i forordning nr. 995/2010, samt anvendelsen af procedurer til risikobegrænsning for, at ulovligt fældet træ eller træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning. Artikel 5, stk. 2, i gennemførelsesforordning nr. 607/2012 specificerer, at virksomhederne skal kunne påvise, hvordan der er taget beslutning om risikominimering, og hvordan virksomheden har vurderet niveauet af risikoen.
- 35 Henset til de forpligtelser, der således er pålagt en erhvervsdrivende i forbindelse med anvendelsen, opretholdelsen og den regelmæssige evaluering af en due diligence-ordning i henhold til artikel 4 og 6 i forordning nr. 995/2010, skal det fastslås, at effektiviteten af de kontroller, som de kompetente myndigheder gennemfører i forbindelse med en virksomheds erhvervsmæssige aktivitet i henhold til artikel 10, stk. 1, i forordning nr. 995/2010, ikke kan sikres fuldt ud, hvis denne virksomhed med forbehold af undtagelsen i denne forordnings artikel 4, stk. 3, kunne nøjes med at dele sin adgang til oplysningerne i en due diligence-ordning, der er udarbejdet af en tredjemand, med disse myndigheder. Den omstændighed, at denne tredjepart i givet fald er moderselskab i en koncern, som virksomheden tilhører, og som udøver en erhvervsmæssig aktivitet, der svarer til eller endog er identisk med denne virksomheds, og at disse to enheder benytter de samme forsyningskæder, er uden relevans.
- 36 Et tilsvarende ræsonnement gør sig gældende for så vidt angår artikel 10, stk. 5, første punktum, i forordning nr. 995/2010, hvorefter myndighederne, når de konstaterer mangler ved den kontrol, de foretager, kan underrette virksomheden om, hvilke korrigerende foranstaltninger der skal træffes. Virksomhedens hurtige og effektive gennemførelse af sådanne foranstaltninger ville nemlig ikke være sikret, hvis denne ikke selv var i stand til at gribe ind i de forskellige elementer, der er indeholdt i den pågældende due diligence-ordning.
- 37 Hvad i tredje række angår den teleologiske fortolkning af de bestemmelser, der er omhandlet i spørgsmålet, skal det bemærkes, at det formål, der forfølges med forordning nr. 995/2010, således som det fremgår af 31. betragtning hertil, består i at bekæmpe ulovlig skovhugst og den dermed tilknyttede handel (jf. i denne retning dom af 21.11.2024, Mesto Rimavská Sobota, C-370/23, EU:C:2024:972, præmis 36). Det kan desuden udledes af 16. betragtning til den nævnte forordning, at anvendelsen af en due diligence-ordning har til formål at minimere risikoen for, at ulovligt fældet træ og træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning på det indre marked.
- 38 Det er imidlertid kun selve virksomheden, der er direkte underlagt en pligt til at udvise omhu ved markedsføringen på det indre marked af træ eller træprodukter heraf i henhold til artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 995/2010, som er i stand til på tilfredsstillende vis at fremlægge de relevante oplysninger om sin erhvervsmæssige aktivitet, at vurdere og forvalte den risiko, der er forbundet med denne aktivitet, og således at sikre gennemførelsen af den ved denne forordning indførte due diligence-ordning i overensstemmelse med de formål, der er nævnt i nærværende doms foregående præmis. Som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 58 og 59 i forslaget til afgørelse, gør den blotte adgang for virksomheden til en due diligence-ordning, hvis gennemførelsesforanstaltninger ikke hidrører fra virksomheden selv eller fra et overvågningsorgan, men fra en tredjepart, såsom dennes moderselskab, det ikke muligt at sikre, at disse mål kan nås på tilsvarende vis.

- 39 I denne henseende kan de forpligtelser, der påhviler virksomheden i henhold til artikel 4, stk. 2, og artikel 4, stk. 3, første punktum, samt artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 995/2010, ikke anses for at være opfyldt, alene fordi en virksomhed er i stand til at godtgøre, at den har adgang til oplysningerne i en due diligence-ordning udarbejdet af tredjemand, og at den som led i sin erhvervsvirksomhed ikke har bragt ulovligt fældet træ og træprodukter fremstillet heraf i omsætning på det indre marked. En sådan tilgang ville nemlig ikke tage tilstrækkeligt hensyn til den omstændighed, at forordning nr. 995/2010 har til formål at indføre krav, der påhviler den samme virksomhed, og som pålægger denne en aktiv adfærd forud for enhver markedsføring af træ eller træprodukter på det indre marked.
- 40 Det er korrekt, således som det fremgår af 18. betragtning til forordning nr. 995/2010, at denne forordning tager hensyn til behovet for at undgå unødvendige administrative byrder for virksomhederne. Det er imidlertid ikke udelukket, at anvendelsen, opretholdelsen og den regelmæssige evaluering af en due diligence-ordning, der er tilpasset hvert enkelt datterselskab i en koncerns specifikke forretningsaktiviteter, kan udgøre en finansiell udfordring for såvel moderselskabet som datterselskaberne.
- 41 Sådanne betragtninger vedrørende de fordele, der er forbundet med eksistensen af en og samme due diligence-ordning inden for en koncern, kan imidlertid ikke fritage virksomhederne fra forpligtelsen til at udvise omhu i overensstemmelse med kravene i forordning nr. 995/2010.
- 42 Det skal i øvrigt tilføjes, at en virksomheds mulighed for at overholde sin forpligtelse til at opretholde og regelmæssigt evaluere due diligence-ordningen ved anvendelse af en due diligence-ordning, der er oprettet af et kontrolorgan som omhandlet i artikel 8 i forordning nr. 995/2010, under alle omstændigheder ikke kan udvides til at omfatte den situation, hvori denne due diligence-ordning er blevet oprettet, opretholdes og evalueres af en anden tredjemand, såsom denne virksomheds moderselskab. En sådan tilgang udgør nemlig en omgåelse af de bestemmelser, der regulerer overvågningsorganernes organisation, funktioner og tilsyn i overensstemmelse med nævnte artikel 8, stk. 1-6, og risikerer således at skade de formål, der er nævnt i denne doms præmis 37.
- 43 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 4, stk. 2, artikel 4, stk. 3, første punktum, og artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 995/2010 skal fortolkes således, at det med henblik på at opfylde de forpligtelser, der i henhold til disse bestemmelser påhviler en virksomhed som omhandlet i denne forordnings artikel 2, litra c), som tilhører en koncern, ikke er tilstrækkeligt, at den kan få adgang til de elementer i en due diligence-ordning, der er omhandlet i denne artikel 6, stk. 1, og som enten er oprettet, opretholdt og evalueret af moderselskabet i denne koncern eller er oprettet af et overvågningsorgan som omhandlet i den nævnte forordnings artikel 8 og anvendes af dette moderselskab.

Sagsomkostninger

- 44 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 4, stk. 2, og artikel 4, stk. 3, første afsnit, sammenholdt med artikel 6, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 995/2010 af 20. oktober 2010 om fastsættelse af krav til virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning,

skal fortolkes således, at

det med henblik på at opfylde de forpligtelser, der i henhold til disse bestemmelser påhviler en virksomhed som omhandlet i denne forordnings artikel 2, litra c), som tilhører en koncern, ikke er tilstrækkeligt, at den kan få adgang til de elementer i en due diligence-ordning, der er omhandlet i denne artikel 6, stk. 1, og som enten er oprettet, opretholdt og evalueret af moderselskabet i denne koncern eller er oprettet af et overvågningsorgan som omhandlet i den nævnte forordnings artikel 8 og anvendes af dette moderselskab.

Underskrifter